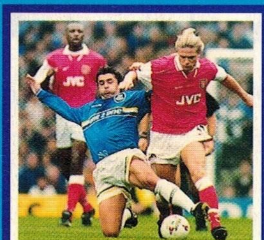

Wally poznaje historię świata!

Wally zwiedza Świat!
31 (83)
TYGODNIK
®
CENA
3,50 zł
od 14.09.00
do 20.09.00

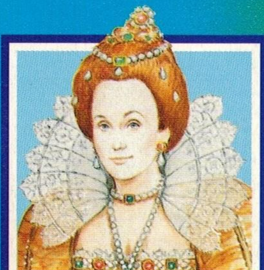
Czasy elżbietańskie

Piłka nożna

Teatr

Stroje

ISBN 83-88264-14-1
INDEKS 354910
9 788388 264146

NAKLEJKI, ŁAMIGŁÓWKI I STRASZNE WIADOMOŚCI

DZIŚ ODWIEDZIMY ANGLIĘ W CZASACH ELŻBIETAŃSKICH. SPOTKAMY KRÓLOWĄ ELŻBIETĘ I DOWIEMY SIĘ, CO LUBIŁA ROBIĆ. PRZYŁĄCZYMY SIĘ DO ZABAW NA KRÓLEWSKIM DWORZE. ZAJRZYMY ZA KULISY PEWNEGO TEATRU I OBEJRZYMY PIŁKARSKI MECZ BEZ REGUŁ.

WIELKA MIŁOŚĆ

WIELU MŁODZIAN SMALIŁO CHOLEWKI DO ELŻBIETY. KIEDY FRANCIS DRAKE PRZYBIŁ DO PORTU W PLYMUTH, PO OPŁYNIĘCIU ŚWIATA, JEGO PIERWSZE SŁOWA BRZMIAŁY: „JAK SIĘ MIEWA KRÓLOWA?".

UKOCHANA PRZEZ LUD

ELŻBIETA I BYŁA CENIONĄ KRÓLOWĄ. PODDANI RADOWALI SIĘ W DNIU JEJ KORONACJI I PŁAKALI, GDY UMARŁA. ANGLIA, DOTYCHCZAS MAŁY KRAJ, W 1603 R. BYŁA JUŻ POTĘŻNA. W CZASACH ELŻBIETAŃSKICH ŻYŁO WIELU WYBITNYCH LUDZI, NP. SZEKSPIR. POETA TEN JEST JEDNYM Z NAJBARDZIEJ ZNANYCH I DO DZIŚ UCHODZI ZA GENIUSZA!

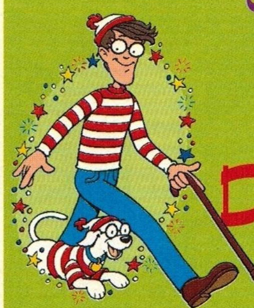
JOHN LAWRENCE – TONY STONE IMAGES

William Szekspir urodził się w tym domu w stylu Tudorów, w Stratford nad Avonem. Kiedy dorósł, opuścił senne miasteczko i wyruszył do Londynu, gdzie został aktorem i napisał wiele dramatów.

CZĘŚĆ 31

W DROGĘ!

SŁYNNI LUDZIE
KRÓLOWA BIETKA 2

PODRÓŻE W CZASIE
DWORSKA ŚWITA 4

KOMIKS
MARIA, KRÓLOWA SZKOTÓW 6

Z NOTATNIKA WENDY
POD KREZĄ 8

DLA UWAŻNYCH 10

PODRÓŻE W CZASIE
GRY I ZABAWY 12

DOBRE POMYSŁY
W TEATRZE 14

PRZYGODY WALLY'EGO
WALLY ROZWIĄZUJE KRÓLEWSKĄ ZAGADKĘ 16

ZAGADKI I ŁAMIGŁÓWKI 20

KIEDY TO SIĘ ZDARZYŁO?

1544 r.	KRÓL HENRYK VIII POSTANOWIŁ, ŻE JEGO CÓRKI MOGĄ ODZIEDZICZYĆ TRON DOPIERO PO ŚMIERCI SYNA, EDWARDA.
1558 r.	SIOSTRA ELŻBIETY, KRÓLOWA MARIA, UMIERA. PONIEWAŻ NIE LUBIANO JEJ, LUDZIE POKŁADALI NADZIEJE W NOWEJ KRÓLOWEJ, ELŻBIECIE.
1560 r.	ELŻBIETA ZACHOROWAŁA NA OSPĘ.
1568 r.	KUZYNKA ELŻBIETY, MARIA, KRÓLOWA SZKOTÓW, UCIEKA ZE SZKOCJI. NIEKTÓRZY ANGLICY UWAŻALI, ŻE TO ONA POWINNA BYĆ KRÓLOWĄ ANGLII I ZACZĘLI SPISKOWAĆ.
1588 r.	ELŻBIETA WYGŁASZA WSPANIAŁĄ MOWĘ PRZED BITWĄ MORSKĄ Z HISZPAŃSKĄ ARMADĄ. ANGLIA ZWYCIĘŻYŁA!
1603 r.	ELŻBIETA UMIERA W PODESZŁYM WIEKU 70 LAT. CAŁA ANGLIA POGRĄŻA SIĘ W ŻAŁOBIE.

SŁOWNICZEK

DRAMAT - UTWÓR W FORMIE DIALOGU, TRZYMAJĄCY W NAPIĘCIU, PRZEZNACZONY DO ODEGRANIA NA SCENIE.

DWORZANIN - KTOŚ, KOGO WŁADCA CHCIAŁ MIEĆ NA DWORZE. DWORZANIE CZĘSTO PODLIZYWALI SIĘ MONARCHOM.

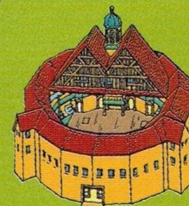
NASTĘPCA - TEN, KTO DZIEDZICZY MAJĄTEK LUB TRON. NP. WTEDY, GDY UMIERA STARY KRÓL, PANUJE JEGO NASTĘPCA. MOŻNA TEŻ DZIEDZICZYĆ TYTUŁ.

GORSET - BIELIZNA NOSZONA DAWNIEJ PRZEZ KOBIETY DLA UZYSKANIA SZCZUPŁEJ TALII.

SZUKAJ I ZNAJDŹ

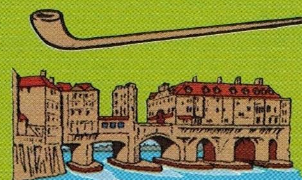
NA STRONACH TEGO NUMERU UKRYTO 5 OBRAZKÓW Z EPOKI ELŻBIETAŃSKIEJ. ZNAJDŹ JE, A TAKŻE 6 TAKICH OTO MINIATUROWYCH PORTRETÓW.

SŁYNNI LUDZIE

Królowa Bietka

TAK OTO, ZDROBNIALE, LUD NAZYWAŁ SWOJĄ UMIŁOWANĄ WŁADCZYNIĘ.

1533 - 1603

Mądra rudowłosa

Elżbieta, podobna do swego ojca Henryka VIII, była mądra i wysportowana. Miała gorący temperament, pasujący do jej rudych włosów. Zawsze robiła wszystko wedle swojej woli! Elżbieta pilnie się uczyła. W wieku 6 lat umiała czytać po łacinie i angielsku. Już jako nastolatka potrafiła perfekcyjnie mówić po francusku, włosku, hiszpańsku i flamandzku. Te umiejętności były niezbędne królowej Anglii – najpotężniejszej osobie w państwie.

HEVER CASTLE LTD.- BRIDGEMAN ART LIBRARY

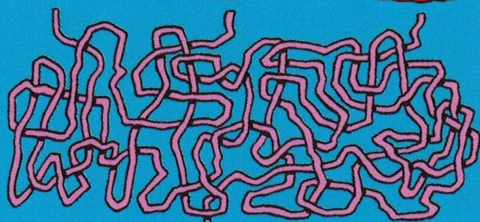
Ten portret namalowano, gdy Elżbieta bardzo się postarzała. Nakładała grubą warstwę białego pudru, aby ukryć zmarszczki, a peruką przykrywała łysinę!

STROJNE SZATY ELŻBIETY

ELŻBIETA I LUBIŁA STROJE. ZAPEWNE CIĘŻKO BYŁO JEJ WYBRAĆ COŚ DO UBRANIA! CZY MOŻECIE POMÓC KRÓLOWEJ ZNALEŹĆ ULUBIONĄ SUKNIĘ?

Bietka lub Gloriana

Elżbieta nie chciała samotnie dźwigać brzemienia władzy. Po koronacji wyznała, że kocha swój lud. Ludzie nazywali ją „Dobrą Królową Bietką" lub zdrobniale – Glorianą, bo oni także ją kochali. Elżbieta odmówiła nawet zamążpójścia. Mówiła, że jest już poślubiona – Anglii! W życiu prywatnym dawał o sobie znać jej okropny charakter. Jednego z dworzan kopnęła, w innego rzuciła swoimi pantoflami.

Król Hiszpanii, Filip II, chciał rządzić Anglią. Wysłał tam swoją wielką armadę (flotę). Została ona jednak pokonana przez flotę Elżbiety I, której jeszcze pomógł w tym sztorm. Anglicy wykonali ten złoty medal ku czci królowej.

BEZ GŁOWY

GDY ELŻBIETA BYŁA W ZŁYM HUMORZE, KRZYCZAŁA: „ SKRÓCĘ CIĘ O GŁOWĘ!" NA JEJ ROZKAZ SPISKUJĄCY PRZECIW NIEJ MIELI ZOSTAĆ ŚCIĘCI. SKAZAŁA NA ŚMIERĆ SWEGO ULUBIONEGO DWORZANINA, EARLA ESSEXA.

Kobieca próżność

Elżbieta była próżna. Portrety, które się jej nie podobały, niszczyła. Nie wiadomo, jak naprawdę wyglądała. Podobno miała piękną skórę, śliczne oczy, kręcone włosy, haczykowaty nos i czarne zęby! Słynęła z higieny (w porównaniu z ludźmi z jej epoki). Kąpała się „aż" 4 razy w roku – choć nie musiała kąpać się wcale!

Królowa Elżbieta uwielbiała piękne stroje. Miała setki sukien i płaszczy, a ponadto wiele halek i peruk.

- MARIA, KRÓLOWA SZKOTÓW, NIE MA NIESTETY TALENTÓW.
- TO DOBRZE, BO KRÓLOWA ELŻBIETA JEST ZDOLNA DO WSZYSTKIEGO.

PODRÓŻE W CZASIE

Dworska świta

W TYM TYGODNIU UCZTUJEMY Z NAJWAŻNIEJSZYMI LUDŹMI Z EPOKI ELŻBIETAŃSKIEJ.

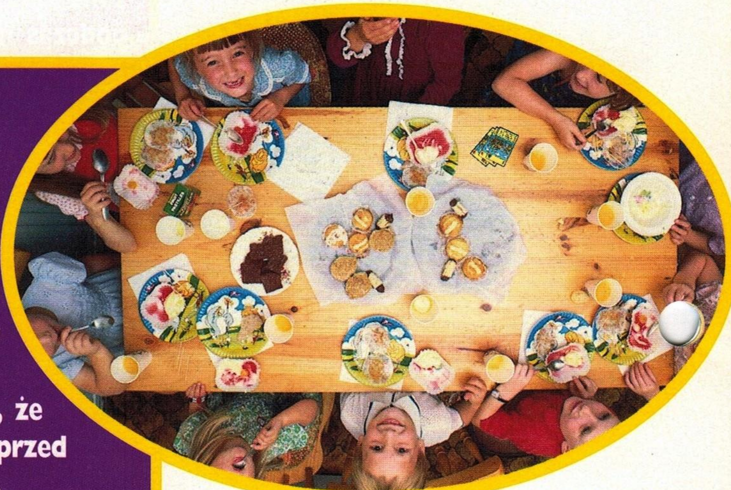
W tłumie

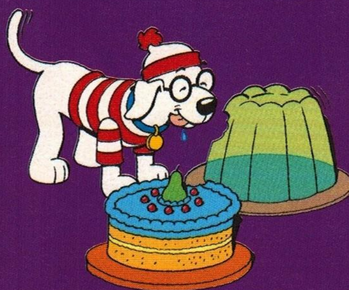
Być na dworze oznaczało przebywać blisko królowej. To ona rządziła krajem i miała do pomocy najlepszych ludzi. Jeśli ktoś chciał zostać bogaty i potężny, musiał się z nią zgadzać. Tylko wtedy mógł być zaproszony na jej dwór.

Blisko Bietki

Bywali tam najznamienitsi: mężczyźni pomagający rządzić krajem, goście zagraniczni, lordowie i damy. Elżbieta zapraszała też tych, którzy jej się podobali – zwłaszcza urodziwych młodzieńców! Ceniła odkrywców, np. Waltera Raleigha i Francisa Drake'a. Ci, którzy kręcili się po pałacu, mieli nadzieję, że zostaną zaproszeni na obiad i tańce!

Co noc odbywały się wielkie uczty! Wszystkie potrawy od razu podawano na stół - mięso, ryby, sery i pudingi - dlatego nikt nie mógł rzec, że ktoś zjadł ciastka przed właściwym daniem.

Tańcząca królowa

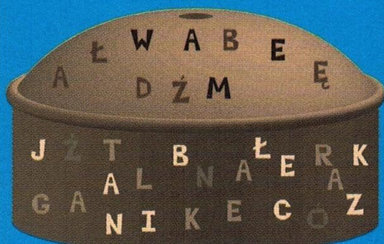
Poeci i muzykanci też pragnęli być zaproszeni na dwór, dlatego często pisali pieśni i wiersze dla Elżbiety. Miała ona na dworze 60 muzykantów i dworzan, którzy musieli umieć grać na co najmniej jednym instrumencie. Królowa lubiła taniec. Mawiano, że z wdziękiem tańczy irlandzką gigę.

Małe co nieco

W dworskim menu znajdowało się ponad 300 różnych potraw. Podczas posiłku przed dworzanami kładziono 16 rodzajów mięsa i aż 10 rodzajów ryb. Chętnie jadano pudingi, bo były to smakołyki słodkie i puszyste. Ludzie, nawet najbardziej wytworni, posługiwali się nożami i palcami. Widelce były modne we Włoszech, ale w Anglii kosztowały fortunę. Goście używali noży zamiast wykałaczek i rzucali resztki jedzenia psom.

DZIWNY PLACEK

ZNAJDŹ 5 SŁÓW ZWIĄZANYCH Z OBIADEM KRÓLOWEJ ELŻBIETY.

PTASIE DANIE

W CZASACH ELŻBIETAŃSKICH JADANO WIELE GATUNKÓW PTACTWA: KURCZAKI, SKOWRONKI, PAWIE, ŁABĘDZIE, A NAWET MEWY! POTRAWY Z NICH SERWOWANO ZWYKLE OZDOBIONE PIÓRAMI.

- TA POTRAWA JEST NIE DO ZJEDZENIA! GDZIE GOSPODARZ?

- ON TEŻ TEGO NIE ZJE...

Elżbieta lubiła, gdy jej dwór zachowywał się elegancko. Nie lubiła ludzi folgujących sobie w piciu. Pito piwo, wino, sherry, miód i jabłecznik, więc utrzymanie trzeźwości nie było sprawą łatwą. Ludzie w mieście nie pili wody ze względu na bardzo brudne rzeki.

THE BRIDGEMAN ART LIBRARY

Za panowania Elżbiety I nawet dzieci z bogatych rodzin umiały elegancko zachować się przy stole. Na obrazie lord Cobham i jego żona z dziećmi podczas herbatki. Nie wydaje się, żeby kogoś dziwiła papuga na stole!

MARIA, KRÓLOWA SZKOTÓW

MARIA JUŻ W DZIECIŃSTWIE ZOSTAŁA KRÓLOWĄ SZKOCJI. LATA MŁODOŚCI SPĘDZIŁA JEDNAK WE FRANCJI, A KIEDY WRÓCIŁA, ZASTAŁA SZKOCJĘ ODMIENIONĄ.

Maria została królową w roku 1542, gdy miała zaledwie tydzień. W wieku lat sześciu wysłano ją do Francji, gdzie miała się uczyć. Tam zaręczono ją z następcą francuskiego tronu. W roku 1558 młodzi pobrali się, a rok później zostali koronowani, by mogli rządzić Francją i Szkocją. Po śmierci męża w roku 1561 Maria wróciła do ojczyzny.

Szkoci byli zadowoleni z powrotu Marii, ale nie lubili jej nowego męża, lorda Darnley'a. Nie przepadali także za jej następnym wybrankiem - lordem Bothwellem. W poważne kłopoty wpędziła królową protestancka szlachta. Zwyciężyła armię Marii, czym zmusiła władczynię do ucieczki do Anglii.

Tam życie wcale nie było łatwiejsze. Maria – kuzynka królowej Elżbiety – mogła być kandydatką do angielskiego tronu. Sądzono, że chce ona zawładnąć Anglią i przywrócić w niej religię katolicką, dlatego uwięziono ją na wiele lat.

1 W roku 1565 Maria wyszła za swego kuzyna, lorda Darnley'a. Był okrutny! Zabił nawet jednego ze służących żony.

2 Protestanci chcieli, by rządy sprawował brat Marii. W 1565 roku królowej udało się rozbić protestancką rebelię.

3 W czerwcu 1566 roku Maria urodziła dorodnego syna.

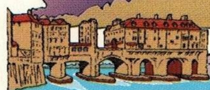
4 Kiedy w lutym następnego roku Darnley był sam w domu...

5 Wszyscy wiedzieli, że lord Bothwell zaplanował zabójstwo Darnley'a, ale nie było na to dowodów. Bothwell za wszelką cenę dążył do małżeństwa z Marią, królową Szkotów.

6 Pobrali się już w trzy miesiące po śmierci Darnley'a. Niektórzy twierdzili, że Maria cały czas wiedziała o spisku na życie pierwszego męża.

WŁAŚNIE PRZEKROCZYLIŚMY GRANICĘ ANGLII, WASZA WYSOKOŚĆ.

MOJA KUZYNKA ELŻBIETA MNIE OCHRONI.

7 Protestanccy rebelianci ruszyli przeciw jej armii. Maria przegrała bitwę i zmuszono ją do ogłoszenia królem jej syna. Później uciekła ze Szkocji i poprosiła o pomoc kuzynkę Elżbietę.

8 Maria była katoliczką, a Elżbieta – protestantką. Elżbieta obawiała się, że angielscy katolicy zechcą obwołać Marię królową, więc uwięziła ją na 20 lat. Ludzie mówili Elżbiecie, że kuzynka spiskuje przeciw niej, ale angielska królowa w to nie wierzyła.

9 Marię uznano za winną zdrady 25 października 1586 roku. Elżbieta podpisała rozkaz jej egzekucji i Maria została ścięta. Gdy Elżbieta zmarła w roku 1603, syn Marii – Jakub został królem Anglii.

Z NOTATNIKA WENDY

POD KREZĄ

BOGACZE W ELŻBIETAŃSKIEJ ANGLII NOSILI BAJECZNE STROJE, KLEJNOTY I PIÓRA.

Rewia mody

Angielska szlachta lubiła się stroić. Fantazyjne ubiory świadczyły o tym, że ten, kto je nosi, jest bogaty i modny. Wydawano niebotyczne sumy na stroje z Włoch, Hiszpanii i Francji. Modne były wąskie talie, dlatego wypychano ubranie na biodrach i piersiach, by talia wydawała się jeszcze cieńsza. Mężczyźni nosili kurtki, zwane dubletami, i krótkie spodnie, zwane „chobotami". „Choboty" wypychali szorstkim końskim włosiem, gałganami lub otrębami! Kobiety ubierały obcisłe suknie z szeroką spódnicą i bufiastymi rękawami.

Ale kołnierze!

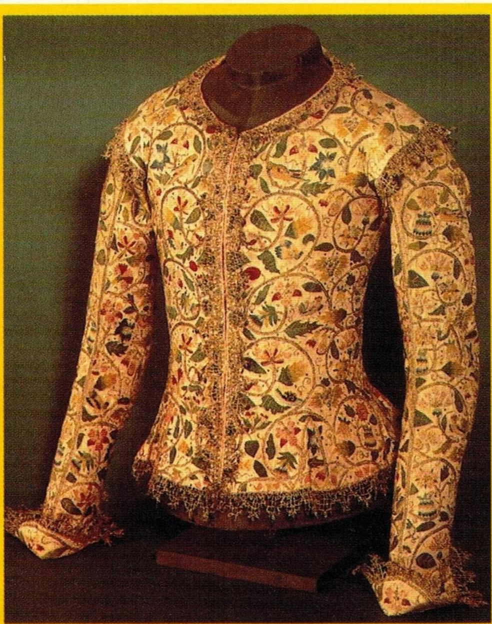
Mężczyźni i kobiety nosili wysokie, szerokie kołnierze – krezy. Moda na nie przybyła z Holandii, skąd pochodzi krochmal. Właśnie dzięki krochmalowi krezy były sztywne niczym deska. Wierzchnia warstwa wyglądała jak koło od wozu o szerokości ponad 50 cm. Nic dziwnego, że podtrzymywano ją cienkimi drucikami.

Sztywne krezy, tak modne w czasach królowej Elżbiety, były niewygodne. Ze względu na ich szerokość ludzie nie mogli sięgnąć do ust. Przy jedzeniu używali długich łyżek!

Bogaci ludzie nosili jedwabne lub atłasowe stroje zdobione koronkami, haftem i klejnotami. Krawcy pracowali tygodniami, by ręcznie uszyć kaftanik taki jak ten.

Co za strój!

Spódnicę podtrzymywał wypchany wałek albo rama z drewna, drutu lub fiszbinów. Nakładano dwie lub trzy halki, podszewkę i wreszcie strój wierzchni. Spódnica stawała się tak wielka, że kobieta ledwo mogła zmieścić się w drzwiach! Do tego dochodził gorset ściskający talię. Ubieranie zabierało wiele godzin.

- KIM BYŁA ELŻBIETA I? NO, KR..., KR...

- KRAWCOWĄ!

Oto dwórka królowej Elżbiety w codziennym stroju. Jest on pokryty niezliczoną ilością klejnotów. Ciężar sukni i żelaznego gorsetu powodował, że trudno się chodziło i tańczyło.

MODNE DZIWACTWA

KOBIETY ROZJAŚNIAŁY WŁOSY I POBIELAŁY TWARZE BIAŁKIEM Z JAJ LUB BIELĄ OŁOWIANĄ. USTA RÓŻOWIŁY BARWNIKIEM Z ROZGNIECIONYCH ŻUKÓW!

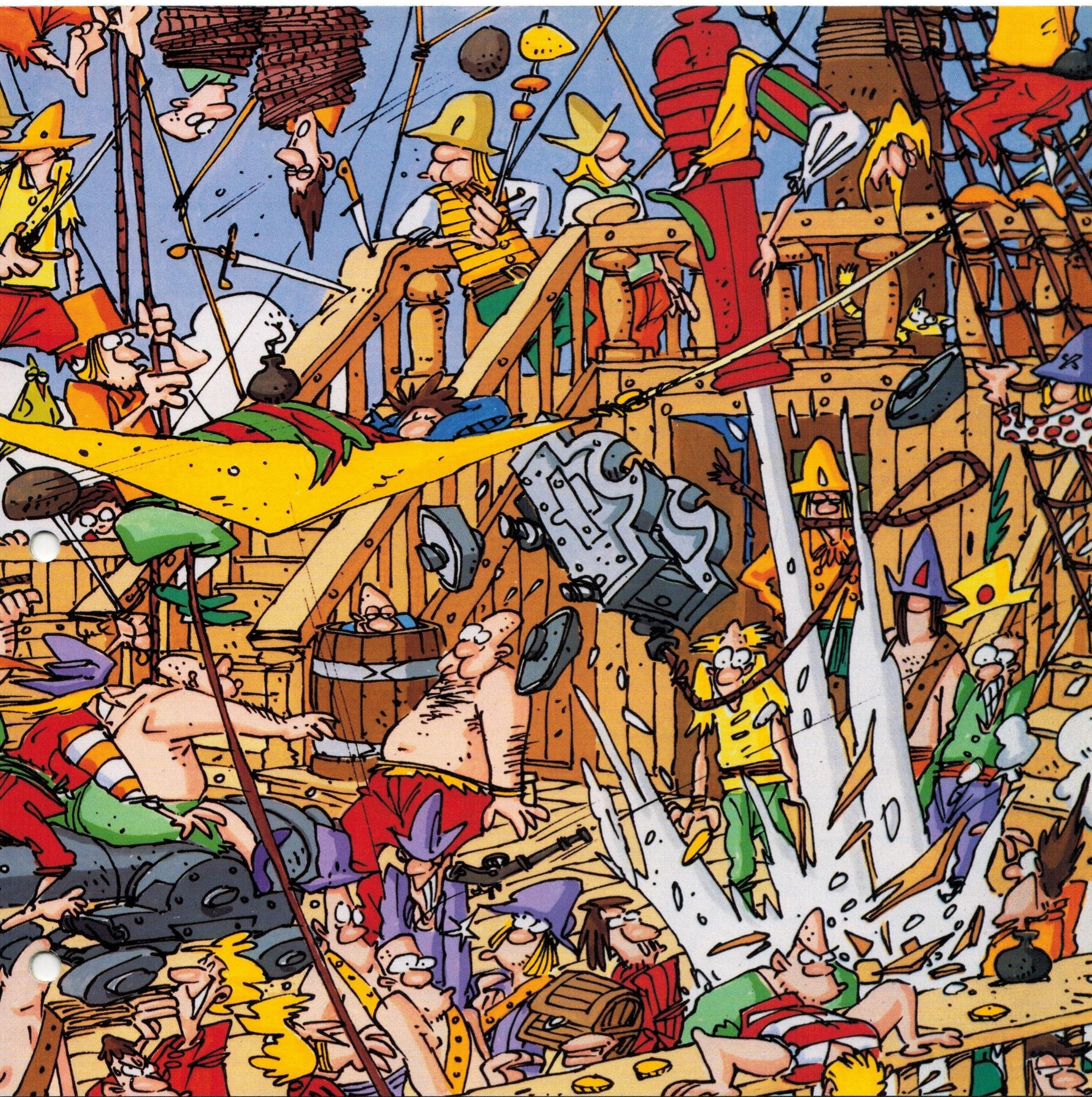
POZA WYPCHANYMI DUBLETAMI I SPODNIAMI MĘŻCZYŹNI WKŁADALI TEŻ POŃCZOCHY Z PODWIĄZKAMI ORAZ KRÓTKĄ PELERYNĘ I KAPELUSZ Z PIÓREM.

ŻYCIE POD ŻAGLAMI

STOJĘ NA POKŁADZIE ELŻBIETAŃSKIEGO STATKU. CZY MNIE WIDZICIE? MAM NADZIEJĘ, ŻE WSZYSCY JESTEŚCIE ŚMIAŁYMI ŻEGLARZAMI. CZY WIECIE, JACY LUDZIE SŁUŻĄ NA STATKACH? STATECZNI! UWAŻAJCIE NA CZYHAJĄCE W GŁĘBINACH NIEBEZPIECZEŃSTWA I ZNAJDŹCIE:

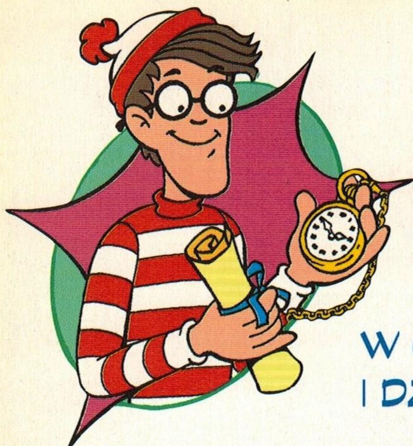
- ŻEGLARZA Z SZABLĄ W ZĘBACH.
- WIELKI PISTOLET.

- KOTA SKRADAJĄCEGO SIĘ PO POKŁADZIE.
- ŁYSEGO W BECZCE.
- KOGOŚ, KTO UCIĄŁ SOBIE DRZEMKĘ.
- DZIAŁO, KTÓRE WYSTRZELIŁO NICZYM RAKIETA.
- POZIELENIAŁEGO PTAKA.

NA KONIEC, MOI KOCHANI, POLICZCIE, ILE SZPAD WETKNIĘTO W GŁÓWNY MASZT?

- SŁONIA MOŻNA ZASŁONIĆ, A WOŁU?
- ZAWOŁAĆ!

PODRÓŻE W CZASIE

GRY I ZABAWY

W CZASACH ELŻBIETAŃSKICH LUDZIE DZIWNIE GRALI I DZIWNIE SIĘ BAWILI - NIE BYŁO ŻADNYCH REGUŁ!

Radosna Anglia

Anglicy za panowania Elżbiety I uwielbiali gry i umieli śmiać się z samych siebie. Chętnie oglądali akrobatów i żonglerów, a także chodzili do teatrów lub podziwiali występy wędrownych aktorów. Wędrowni muzykanci zawsze znajdowali słuchaczy chętnych do tańca i śpiewu. Oczekujący w kolejce u golibrody umilali sobie czas muzykowaniem. Szarpali struny lutni i śpiewali pieśni, oczekując na strzyżenie!

- JAK ZDOBYWANO GOLE W ULICZNYM FUTBOLU?
- TRZEBA BYŁO TRAFIĆ W BRAMĘ.

ERICH BACH - BRITSTOCK IFA

Popularne były gry w karty, dlatego też nawet współczesne karty przedstawiają szlachciców w bajecznych XVI-wiecznych strojach.

Brutalny sport

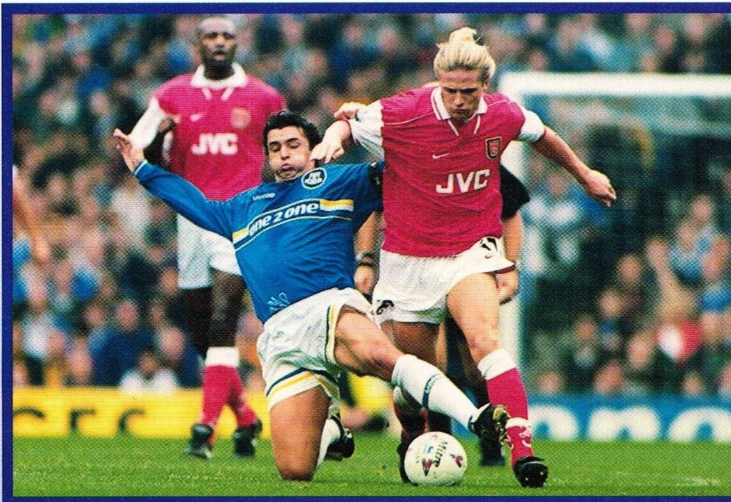
Ludzie chodzili do gospody zagrać w kości, warcaby, kulki lub kręgle. Popularne były też walki na drewniane pałki. Zawodnik zdobywał punkt, gdy po uderzeniu przeciwnikowi popłynęła krew z głowy! Tłumy ściągały na szczucie niedźwiedzia i publiczne egzekucje. Krzykiem mody były gry z piłką. Szlachta lubiła tenis, biedniejsi cieszyli się brutalną i pozbawioną reguł uliczną piłką nożną.

UWAGA!

FUTBOL W XVI-WIECZNEJ ANGLII BYŁ TAK BRUTALNY, ŻE ZŁAMANIA RĄK, NÓG I ZAKRWAWIONE NOSY NIE NALEŻAŁY DO RZADKOŚCI. KRÓLOWA ELŻBIETA PRÓBOWAŁA GO NAWET ZAKAZAĆ.

COLORSPORT

Dzisiejsza piłka nożna nie jest tak brutalna jak futbol za czasów królowej Elżbiety I, ale cel jest ten sam. Piłkarze próbują przejąć piłkę i zdobyć gola. Sędziowie mogą odesłać zawodnika z boiska, gdy gra zbyt ostro.

Szalona gra

Uliczny futbol uchodził za brutalną grę. Kopano piłkę zrobioną z kłębka szmat lub świńskiego pęcherza, lecz nie strzelano nią bramek. Boiskiem mógł być każdy skrawek ziemi. Należało przerzucić piłkę na pole przeciwnika. Zawodnicy uderzali się i szturchali, a widzowie rzucali w nich kamieniami i zgniłymi owocami.

Ulicznemu meczowi piłki nożnej nikt nie sędziował. Nie obowiązywały żadne reguły. Gra często kończyła się bójką!

DOBRE POMYSŁY

W teatrze

LONDYŃCZYCY MOGLI OGLĄDAĆ NAJLEPSZE SPEKTAKLE I NAJWYBITNIEJSZYCH AKTORÓW.

Kurtyna

Elżbietański Londyn był wielkim, ruchliwym i najbardziej interesującym miastem w Europie! Londyńczycy uwielbiali teatr, więc wędrowne trupy aktorskie przybywały do miasta w poszukiwaniu sławy. Pierwszy angielski teatr zbudowano w Londynie w roku 1576. Wcześniej aktorzy grali na dziedzińcach zajazdów lub na ulicach. Szekspir był genialnym aktorem-pisarzem. Napisał aż 36 sztuk. Były tak dobre, że jego zespół grał przed królową. Elżbiecie ogromnie spodobała się postać Falstaffa, więc autor napisał o nim nową sztukę – specjalnie dla królowej!

ZNAJDŹ ZGUBĘ!

PRZEBIEGŁY LEWUS UKRYŁ BUT AKTORA W KŁĘBOWISKU KOSTIUMÓW. SPRÓBUJCIE GO ZNALEŹĆ.

Rozrywka za pensa

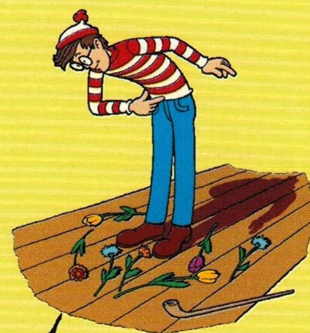
Szekspir zbudował swój teatr „The Globe". Ludzie płacili pensa za oglądanie przedstawień, a dwa – jeśli chcieli siedzieć na poduszkach. Publiczność nie zachowywała się cicho i spokojnie. Gdy widzowie nudzili się, rozmawiali, kręcili się i rzucali w aktorów różnymi rzeczami.

- CO SIĘ DZIEJE W NAWIEDZONYM TEATRZE?

- SCENA TRZĘSIE SIĘ ZE STRACHU.

O AKTORACH

- SŁYNNY AKTOR EDWARD ALLEYN BUDOWAŁ ZA SWE DUŻE HONORARIA SZKOŁY DLA BIEDNYCH DZIECI.
- WŚRÓD AKTORÓW NIE BYŁO KOBIET. ROLE ŻEŃSKIE GRALI MŁODZI MĘŻCZYŹNI LUB 12-LETNI CHŁOPCY!
- DEKORACJE BYŁY UBOGIE, ALE ARTYŚCI NOSILI WSPANIAŁE KOSTIUMY.

Sztuki Szekspira są ciągle przebojami – po ponad 400 latach! Wiele słów i powiedzeń, których używamy do dziś, zostało wymyślonych właśnie przez niego.

A. TOVY - TRIP

Szekspirowski teatr spłonął, kiedy zapaliła się jedna z dekoracji. Nikt nie został poważnie ranny. Pewien mężczyzna ugasił swoje spodnie, polewając je piwem!

„The Globe" odbudowano. Dziś wystawia się te same sztuki, tylko publiczność nie jest tak głośna.

GDZIE JEST WENDA?

WENDĘ ZAWSZE FASCYNOWAŁ TEATR. ZNAJDŹCIE JĄ TU, GDY, DMĄC W TRĄBKĘ, OGŁASZA ROZPOCZĘCIE KOLEJNEGO PRZEDSTAWIENIA.

WALLY ROZWIĄZUJE KRÓLEWSKĄ ZAGADKĘ

Gdy królowa świetnie się bawi na targu, przyjaciele znajdują złodzieja, a Lewus nawet dostaje nagrodę!

Wally i Szczek czekali u dentysty na Wendę, której lekarz robił właśnie przegląd zębów. Wally czytał gazetę, a Szczek oglądał swoje zęby w lustrze. Na drugim końcu poczekalni siedział Lewus, starając się, żeby trójka przyjaciół go nie zauważyła. Był umówiony na wyrwanie zepsutego zęba i bardzo się bał.

Wenda wyszła z gabinetu uśmiechnięta, bo lekarz pochwalił ją za stan jej zębów.

– Posłuchaj tego – powiedział Wally i zaczął czytać artykuł z gazety: „Za sekretnymi drzwiami, w komnacie, w której często spała królowa Elżbieta, znaleziono drewnianą skrzynię. Skrzynia zawiera prostą wełnianą suknię, płaszcz oraz zwykłą czarną perukę. Specjaliści nie są pewni, po co był królowej potrzebny taki strój. Wiadomo, że Elżbieta uwielbiała bogate suknie, więc nie pokazałaby się w tych rzeczach dworzanom".

Wenda i Szczek spojrzeli na Wally'ego i wymienili porozumiewawcze uśmiechy.

– No właśnie – rzekł podekscytowany Wally. – Może przeniesiemy się do elżbietańskiej Anglii i trochę się rozejrzymy po tym kraju?

– Świetny pomysł! – odparła Wenda.

– Hau! – zgodził się Szczek.

– Mógłbym pójść z wami – pomyślał Lewus, dla którego dobra była każda wymówka, byleby nie iść do dentysty. I nie czekając na zaproszenie, wśliznął się do portalu za naszymi przyjaciółmi.

Dobrze – powiedziała Wenda, gdy znaleźli się w elżbietańskim Londynie. – Najpierw musimy się dowiedzieć, gdzie dziś nocuje królowa. Potem będziemy podążać za nią w dzień i w nocy, by zobaczyć, dokąd chodzi.
I dokładnie tak zrobili. Na początku nic szczególnego w zachowaniu królowej nie zwróciło ich uwagi. Wychodziła na oficjalne spotkania i rozmawiała z gośćmi i ważnymi osobami. Jednak pewnego dnia, wcześnie rano, Szczek zauważył, jak wymknęła się ze swojej komnaty ubrana w czarną perukę i wełnianą suknię.
– Idziemy! – wyszeptała podekscytowana Wenda. Nasi przyjaciele, najciszej jak mogli, wyszli za królową z pałacu i poszli za nią uliczkami Londynu, aż znaleźli się na samym środku wielkiego, huczącego gwarem targu.
Z ukrycia patrzyli, jak królowa weszła w krzykliwy tłum ludzi i chodziła między straganami i budkami, obserwując żonglerów i przyglądając się towarom.
– Cóż, chyba rozwiązaliśmy naszą zagadkę – odezwała się Wenda nieco rozczarowana. – Królowa nosi przebranie, by nikt jej nie rozpoznał, gdy jest na targu.
Nagle Wally dostrzegł mężczyznę, który szedł w jej kierunku. Kiedy zrównał się z nią, podstawił jej nogę i królowa oczywiście potknęła się.
– Wybacz mi! – zawołał mężczyzna, pomagając jej wstać.

W tej samej chwili przeciął rzemień, na którym wisiał jej mieszek z pieniędzmi, i umknąwszy ze zdobyczą, wmieszał się w stłoczoną, kolorową ciżbę.
W takim tłumie nie sposób było kogoś znaleźć, ale Wally nie zrażał się tym.
– To rzezimieszek! Kieszonkowiec! Szybko! Za nim! – krzyczał chłopiec, rzucając się w pogoń za złodziejem.
– Ale jak go zmusimy, żeby oddał nam sakiewkę? – pytała Wenda, biegnąc.
– Ciekawe, czy w tym mieszku jest dużo forsy? – zastanawiał się Lewus.
Biegł szybko, by nadążyć za nimi.

Odnalezienie łotra zajęło naszym przyjaciołom trochę czasu. Kiedy go w końcu zobaczyli, stał w tłumie, oglądając przedstawienie z marionetkami. Prawą rękę trzymał w kieszeni, mocno ściskając w niej skradzioną sakiewkę.
– Za mną – wyszeptał Wally do Wendy i zaczęli przeciskać się przez tłum ze

Szczekiem przy nogach i Lewusem, niemal depczącym im po piętach. Gdy się zatrzymali, Wally wyjął z kieszeni piórko i delikatnie połaskotał złodzieja za uchem. Na początku rzezimieszek starał się ignorować łaskotki, ale po chwili wyjął rękę z kieszeni i podrapał się w ucho. Kiedy to zrobił, sakiewka wypadła mu z kieszeni i spadła na ziemię. Wally natychmiast schylił się, żeby ją podnieść.
– Nie tak szybko! – zasyczał Lewus, chwytając mieszek, zanim Wally zdążył go choćby dotknąć.
– Jeśli ktoś ma dostać prawdziwie królewską nagrodę, tym kimś będę ja!
– to mówiąc, zaczął przepychać się przez tłum, a przyjaciele ruszyli za nim.

Widzieli, że Lewus odnalazł królową i obserwowali, jak robił całe przedstawienie, oddając jej sakiewkę. Kłaniał się i wił, przewracał oczyma, po czym uklęknął na jedno kolano i podał jej zgubę.
Królowej wcale nie podobało się sztuczne uniżenie Lewusa. Zmieszała się w obawie, że ktoś ją rozpozna. Uśmiechnęła się i w podzięce za przysługę oddała sakiewkę Lewusowi. Lewus był zaskoczony, że jego nagroda nie jest większa. Rozczarował się jeszcze bardziej, kiedy zajrzał do środka i zobaczył, że wcale nie ma tam pieniędzy. W sakiewce znalazł tylko mały kawałek marcepana, który królowa zabrała ze sobą jako przekąskę.
– Nigdy nie biorę pieniędzy na targ, gdyż mogłyby zostać skradzione
– powiedziała i poszła posłuchać muzyki.
Lewus odgryzł kawałek marcepana i natychmiast zajęczał z bólu – jego zepsuty ząb! Ach, jak bardzo go bolał! Wyrzucił sakiewkę i złapał się za szczękę.
– Powinieneś dać sobie wyrwać ten ząb
– poradziła mu Wenda, gdy już podeszli do Lewusa. – Widziałam tu gdzieś kowala, który się tym zajmuje. Miał nową parę szczypiec i zrobiłby to błyskawicznie.
Lewus nie czekał i rzucił się w tłum.
– Ciekawe, czy ktoś jeszcze ma ochotę na ten marcepan? – pomyślał Szczek, wtykając nos w leżący na ziemi mieszek.
I ze słodkim przysmakiem w pysku dogonił przyjaciół.

KONIEC

W CZĘŚCI 32. LEWUS CHCE ZDOBYĆ SKARB!

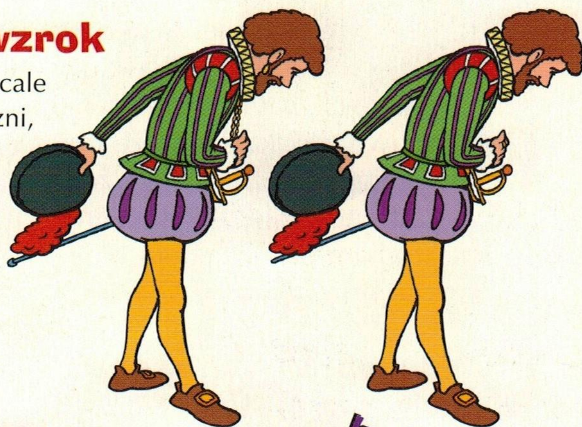

ŁAMIGŁÓWKI Z PRZESZŁOŚCI

CZY ROZWIĄŻECIE, MOI MILI, TE ZAGADKI? WSZYSTKIE ZWIĄZANE SĄ Z ELŻBIETAŃSKĄ ANGLIĄ.

Wytęż wzrok

Ci bliźniacy wcale nie są identyczni, tylko bardzo podobni. Spróbujcie znaleźć osiem różnic między nimi.

Zawsze rano jest afera, gdy królowa się ubiera

Oto nazwisko Szekspira po angielsku. Ile słów ułożysz z tych liter?

SHAKESPEARE

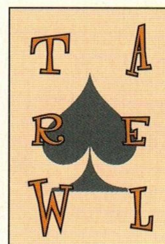
Zsumuj lub odejmij

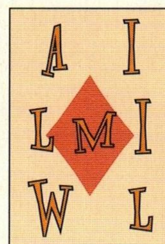
Szekspir napisał 36 sztuk teatralnych. Czy uda się Wam wstawić znak sumy lub różnicy tak, aby na końcu otrzymać liczbę 36?

10 ? 8 + → 5 ? 6 −
? 8 + ← 10 ? 3
2 ? 4 + → 6 = 36

Słynna czwórka

Na kartach ukryto imiona czterech słynnych postaci z czasów królowej Elżbiety. Czy możecie je odgadnąć?

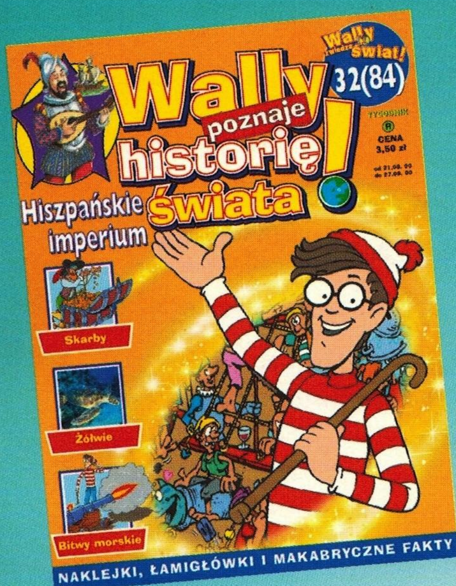
OJCIEC PYTA SYNA:
- JAK PISZEMY „PIÓRO"?
- NIE WIEM.
- TO PO CO POSYŁAM CIĘ DO SZKOŁY?
- CHCIAŁBYM TO WIEDZIEĆ!

Kto w chobocie i w dublecie pisał sztuki o kobiecie?

Poszukiwania słów

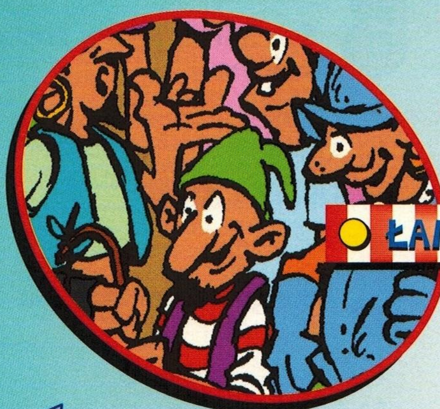
Odgadnijcie 11 słów związanych z tym numerem. Gdy złożycie 4 pozostałe litery, dowiecie się, co było żywiołem królowej Elżbiety I.

H	P	E	N	S	E	A	R	L
E	S	S	E	X	R	Ó	W	E
N	L	O	B	T	U	F	D	B
R	I	P	S	K	E	Z	S	O
Y	W	I	L	L	I	A	M	L
K	R	O	C	H	M	A	L	G
M	U	Z	Y	K	A	N	C	I
N	I	N	A	Z	R	O	W	D

Za tydzień Wally zwiedzi HISZPAŃSKIE IMPERIUM

- POŻEGLUJEMY PRZEZ OCEANY NA PIRACKIM OKRĘCIE
- POSZUKAMY ZŁOTA W POŁUDNIOWEJ AMERYCE
- DOWIEMY SIĘ OKROPNYCH RZECZY O TORTURACH

ORAZ

WIĘCEJ NAKLEJEK

I NOWE WSPANIAŁE ŁAMIGŁÓWKI

Wydawnictwo: GE Fabbri Phoenix Sp. z o.o.
Adres redakcji: 50-079 Wrocław, ul. Ruska 41/42
Tel. (071) 344 77 75, fax 344 79 84
Redaktor naczelny: Jędrzej Maciuk
Z-ca red. naczelnego: Violetta Nowakowska
Opracowanie graficzne: Jola Kłosowicz
Redaktor techniczny: Marcin Kolenkiewicz
Korekta: Elżbieta Niegoda i Waldemar Spallek
Kolportaż: Andrzej Grzebyk
Zamówienia na egzemplarze archiwalne przyjmujemy wyłącznie na kartkach pocztowych.

ISBN 83-910481-1-X, 83-88264-14-1 [cz. 31 (83)]

ATLAS:
otrzymasz go w prezencie wraz z numerem pierwszym WALLY POZNAJE HISTORIĘ ŚWIATA. Znajdziesz w nim ilustracje z całego świata i nieocenione informacje bardzo przydatne do zadań domowych. Są w nim obrazki słynnych budowli, zwierząt, a także mieszkańców świata.

NAKLEJKI:
w każdym numerze znajdziesz komplet darmowych naklejek do atlasu. Gdzie je naklejać? To proste! Numer naklejki odpowiada pustej kratce w atlasie.

Oprócz fantastycznych naklejek z numerami otrzymasz naklejki z reprezentantami różnych epok. Dostaniesz też zabawne naklejki Wally'ego, które możesz przykleić tam, gdzie chcesz.

SEGREGATOR:
pierwszy z czterech segregatorów otrzymasz z numerem drugim, w którym Wally cofa się w czasy faraonów. Każdy z numerów jest dziurkowany, tak więc łatwo wpiąć go do segregatora. Dzięki niemu cały zbiór nie będzie się niszczyć, a ty szybko znajdziesz potrzebny numer.

Historyczny quiz Wally'ego

CZY ZNACIE, MOI KOCHANI, PRAWIDŁOWE ODPOWIEDZI NA TE WSZYSTKIE PYTANIA?

1 Królowa Elżbieta brała kąpiel:

a) raz w tygodniu,

b) raz w miesiącu,

c) raz na kwartał.

2 W czasach Elżbiety krezy usztywniano:

a) krochmalem i drutem,

b) fiszbinami,

c) tekturą.

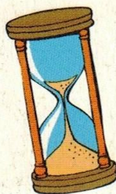

3 Ojcem królowej Elżbiety I był:

a) Filip Hiszpański,

b) William Szekspir,

c) Henryk VIII.

4 Królowa Szkotów, Maria, była Elżbiety:

a) siostrą,

b) kuzynką,

c) siostrzenicą.

5 Syn Marii, Jakub, został królem:

a) Szkocji,

b) Anglii,

c) Szkocji i Anglii.

6 Ćwierćpensówka to:

a) rama podtrzymująca suknię,

b) moneta,

c) dworak.

7 Nazwa teatru, w którym wystawiano Szekspira, to:

a) The Globus,

b) The Globe,

c) The Global.

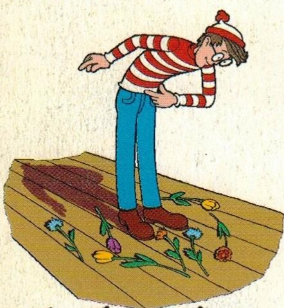
8 Jakiego języka Elżbieta nie znała:

a) hiszpańskiego,

b) francuskiego,

c) polskiego.

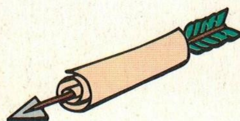

9 Gdzie grano w piłkę nożną:

a) na boisku,

b) w ogrodzie,

c) na ulicy.

10 Elżbieta I poślubiła:

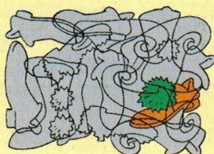
a) earla Essexa,

b) Waltera Raleigha,

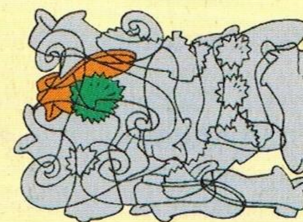
c) została panną.

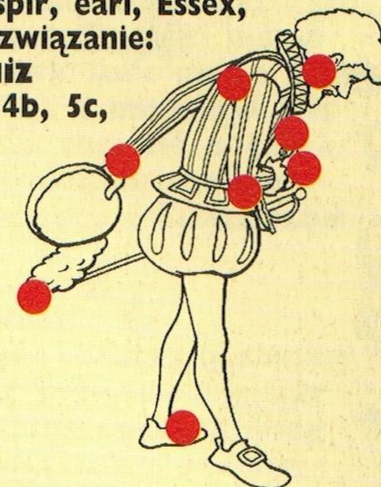
ODPOWIEDZI (NIE PODGLĄDAJ!)

Str. 1 Szukaj i znajdź: dworzanin - str. 13, fajka - str. 14, teatr The Globe - IV str. okł., most londyński - str. 7, karty - str. 4. **Str. 2 Strojne szaty Elżbiety:** A. **Str. 4 Dziwny placek:** jabłecznik, galaretka, nóż, łabędź, mewa. **Str. 8 Puzderko:** C. **Str. 10-11:** Wally jest pod hamakiem na środku; żeglarz z szablą w zębach - na lewo od niego; pistolet - na dole, na prawo od działa; kot - na górnym pokładzie, ptak - na krawędzi hamaka, a łysy człowiek - w beczce pod schodami; drzemiący leży w żółtym hamaku; działo jest w prawym górnym rogu; w maszt wbito trzy szpady. **Str. 12 Grać albo nie grać?:** niektórych sylab użyj dwa razy. Futbol, kości, muzyka, zawodnik, teatr, taniec, żonglerka, walki, warcaby, kulki, piłkarze, gospoda, karty, pieśni, tenis. Gracz D. **Str. 14 Znajdź zgubę:** rozwiązanie po prawej. **Str. 15 Gdzie jest Wenda?** Wenda znajduje się w wieży na górze. **Str. 20 Wytęż wzrok:** rozwiązanie po prawej. **Słynna czwórka:** Maria, Francis, Walter, William. **Zsumuj lub odejmij:** 10-8+5+6-3+10+8-2+4+6=36 lub 10+8+5-6-3+10+8+2-4+6=36. **Poszukiwania słów:** Henryk, dworzanin, muzykanci, krochmal, William Szekspir, earl, Essex, pens, Globe, futbol. Rozwiązanie: dwór. **Historyczny quiz Wally'ego:** 1c, 2a, 3c, 4b, 5c, 6b, 7b, 8c, 9c, 10c.

Str. 1 Szukaj i znajdź: dworzanin - str. 13, fajka - str. 14, teatr The Globe - IV str. okł., most londyński - str. 7, karty - str. 4. **Str. 2 Strojne szaty Elżbiety:** A. **Str. 4 Dziwny placek:** jabłecznik, galaretka, nóż, łabędź, mewa. **Str. 8 Puzderko:** C. **Str. 10-11:** Wally jest pod hamakiem na środku; żeglarz z szablą w zębach – na lewo od niego; pistolet – na dole, na prawo od działa; kot – na górnym pokładzie, ptak – na krawędzi hamaka, a łysy człowiek – w beczce pod schodami; drzemiący leży w żółtym hamaku; działo jest w prawym górnym rogu; w maszt wbito trzy szpady. **Str. 12 Grać albo nie grać?:** niektórych sylab użyj dwa razy. Futbol, kości, muzyka, zawodnik, teatr, taniec, żonglerka, walki, warcaby, kulki, piłkarze, gospoda, karty, pieśni, tenis. Gracz D. **Str. 14 Znajdź zgubę:** rozwiązanie po prawej. **Str. 15 Gdzie jest Wenda?** Wenda znajduje się w wieży na górze. **Str. 20 Wytęż wzrok:** rozwiązanie po prawej. **Słynna czwórka:** Maria, Francis, Walter, William. **Zsumuj lub odejmij:** 10-8+5+6-3+10+8-2+4+6=36 lub 10+8+5-6-3+10+8+2-4+6=36. **Poszukiwania słów:** Henryk, dworzanin, muzykanci, krochmal, William Szekspir, earl, Essex, pens, Globe, futbol. Rozwiązanie: dwór. **Historyczny quiz Wally'ego:** 1c, 2a, 3c, 4b, 5c, 6b, 7b, 8c, 9c, 10c.

ODPOWIEDZI (NIE PODGLĄDAJ!)